

Αποκαλυπτικά στοιχεία

Πώς η Γουόλ Στριτ έδωσε τεχνογνωσία σε κράτη - μέλη
τής ΕΕ για να βελτιώσουν τεχνητά τα δημοσιονομικά τους
στοιχεία, κερδίζοντας από τη διαδικασία δισεκατομμύρια ευρώ

Δεν «αμάρτησε»
μόνον η Ελλάδα με τα swaps
της **Goldman Sachs**

Το «μακιγιάρισμα» του χρέους με πολύπλοκες χρηματοοικονομικές συμφωνίες δεν είναι πατέντα της Goldman Sachs που επινοήθηκε ειδικά για την Ελλάδα. Μία δεκαετία πριν από τη χώρα μας το Βέλγιο είχε ήδη αρχίσει να εφαρμόζει τη μέθοδο swap για να «μορφώνει» τα δημοσιονομικά του μεγέθη, ενώ λίγα χρόνια μετά ακολούθησε και η Ιταλία. Για ενώ κάποιοι ειδικοί χτυπούσαν το καμπανάκι για τις εν λόγω πρακτικές από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, οι αρμόδιοι ελεγκτές υπαγό-

ΡΕΠΟΡΤΑΖ **ΧΑΡΗΣ ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ**

«**Η**ταν σαν να εισπράττει κάποιος 100 σήμερα και να ξεπληρώνει 150 έπειτα από 10-15 χρόνια. Η καλή πρακτική στη λογιστική είναι να αναγνωρίζεται το χρέος των 150 σήμερα και να πληρώνονται τα χρεολύσια που ανέρχονται σε 50 μέσα στην περίοδο των 10-15

**Ερωτηματικό αν οι
αμερικανικές τράπεζες
έπαιρναν υψηλότερες
αμοιβές**

χρόνων. Αντ' αυτού η κυβέρνηση πιθανότατα αναγνώρισε σήμερα τα 100 ως έσοδα, βελτιώνοντας τα στοιχεία του ελλείμματος, και πέ-
ρασε τις δαπάνες 10-15 χιλιάδων αρ-
γότερα. Τόσο απλά. Τώρα, όσα για
τα 50 που δεν αναγνώρισαν ως τό-
κο, υπάρχει πάντα το επιπρόσθετο
ερώτημα αν η κυβέρνηση πλήρωσε
την τράπεζα περισσότερο από τις
τιμές της αγοράς για να την απο-
ζημιώσει για το ρίσκο. Επιπλέον,
ποτέ δεν θα μάθουμε αν η τράπεζ-
α εξασφάλισε και άλλων ειδών
χάρες επειδή βρισκόταν σε θέση
ισχύος και γνώριζε τη συμφωνία
που η κυβέρνηση ήθελε να απο-
κρίψει», λέει στο «ΝΕΑ» ο παλιός
οικονομολόγος Γκουστάβο Πίγκα,
ο οποίος πρώτος το 2001 δημοσί-
ευσε σε έρευνά του δείγμα «αμαρ-
τωλού» swap στο οποίο προχώρησε
μεγάλη ευρωπαϊκή χώρα στα μέσα
της δεκαετίας που 1990.

«Αυτές οι συμφωνίες δεν ήταν απαγορευμένες ούτε μυστικές. Ξέραμε ότι περισσότεροι στην Ευρωπαϊκή Ένωση έκαναν swap κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και μετά, έως την περίοδο όπου

έπαισαν πολύ τα επιτόκια. Ήταν μάλιστα τόσο συντηρησμένες αυτού του είδους οι συμφωνίες που στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η Ελλάδα έκανε ρόλ όβερ περίπου το 60% του χρέους της σε συνάλλαγμα με συμφωνίες σουάπ από κρόνο σε κρόνο», λέει άνθρωπος που γνώριζε σε βάθος τα στοιχεία του ελληνικού χρέους εκείνη την περίοδο. Το ποσό που αναφέρει ότι «ρόλαρε» με τέτοιες συμφωνίες μπορεί να φθάνει και στα 20 δις. ευρώ.

Τα πράγματα δεν διέφεραν πολύ στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Ο Γκουστέβο Πίγκα, καθηγητής του Πανεπιστημίου της Ρώμης, που διεθνήρχως έρευνα για τη χρήση χρηματοοικονομικών προϊόντων υψηλού ρίσκου από τις κυβερνήσεις, κατέγραψε έπειτα από πάμπολλες προσωπικές συνεντεύξεις με ευρωπαίους διαχειριστές χρέους το ύψος των swaps που είχαν κάνει στα τέλη του 1999: η Αυστρία έφθανε στα 18,16 δισ. ευρώ, το Βέλγιο 22,95 δισ., η Φινλανδία 8,66 δισ., η Ιρλανδία 11,92 δισ., η Ιταλία 10 δισ., η Πορτογαλία 7,04 δισ., η Ισπανία 3,65 δισ. ευρώ. Και δεν ήταν μόνο οι χώρες της ευρωζώνης: ο Καναδάς είχε 10,6 δισ. ευρώ σε swaps, το Ηνωμένο Βασίλειο 3,5 δισ., η Σουηδία 75,72 δισ. ευρώ.

Ο Πίγκα δηλώνει σήμερα ότι τα 2000 δεν υπήρχε τρόπος να γνωρίζει κανείς αν και σε τι ποσοστά αυτά τα swaps ήταν τόσο πολύπλοκα και εκτός των δεδομένων της αγοράς (off-market), όπως το ελληνικό με την Goldman Sachs. Τη συνούπα για τα οποία ο ιταλός οικο-

νομολόγος συγκέντρωνε τα στοιχεία χωρίζονταν σε συναλλαγματικά - σαν αυτό που έκανε η Ελλάδα, ανεξάρτητα από τον βαθμό πολυπλοκότητας - και σε επιτοκίου. Μάλιστα, ο Πίγκα κατάφερε να

Χώρα	Συνολική αξία των swaps της ευρωζώνης στις 31/12/1999	% δημόσιου χρέους
 ΑΥΣΤΡΙΑ	€ 18,16 δις. (60% swap συναλλάγματος*)	15,4%
 ΒΕΛΓΙΟ	€ 22,95 δις. (πάνω από 90% swap συναλλάγματος)	9,4%
 ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	€ 8,66 δις. (54% swap συναλλάγματος)	12,75%
 ΙΡΛΑΝΔΙΑ	€ 11,92 δις. (67,5% swap συναλλάγματος)	29,9%
 ΙΤΑΛΙΑ	€ 10 δις. (100% swap συναλλάγματος)	0,91%
 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	€ 7,04 δις. (άγνωστο ποσοστό swap συναλλάγματος)	11,25%
 ΙΣΠΑΝΙΑ	€ 3,65 δις. (άγνωστο ποσοστό swap συναλλάγματος)	1,02%

* Swap συναλλαγματος είχε πραγματοποιήσει και η χώρα μας με ειδική συμφωνία εκτός των δεδομένων της αγοράς εκείνη την περίοδο (off-market) με την Goldman Sachs, για την οποία κατηγορήθηκε από διεθνή μέσα επικοινωνίας. Λόγω της συγκεκριμένης συμφωνίας η Eurostat απαίτησε το 2010 από την Ελλάδα να εγγράψει πάνω από 5,1 δισ. ευρώ στο χρέος της

ΠΗΓΗ: DERIVATIVES AND PUBLIC DEBT
MANAGEMENT, GUSTAVO PIGA, 2001

Κοινό μυστικό

«Αυτές οι συμφωνίες δεν ήταν αγοραπωλησίες, ούτε μυστικές. Ξέρουμε ότι περισσότεροι στην Ευρωπαϊκή Ένωση έκαναν σουσάπι κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και μετά, έως την περίοδο όπου έπεσαν πολύ τα επιτόκια. Ήταν μάλιστα τόσο συνηθισμένες αυτού του είδους οι συμφωνίες, που στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η Ελλάδα έκανε ρολ όβερ περίπου το 60% του χρόνος της σε συνάλλαγμα με συμφωνίες σουσάπι από χρόνο σε χρόνο»

αποσπάσει και από διαχειρίσιστες χρέως λεπτομέρειες για τον τύπο των swaps: π.χ. το 90% των Βελγικών σουάπ ήταν συναλλάγματος και το 10% επιτοκίου, στη Φινλανδία το 54% ήταν συναλλάγματος, στην Ιρλανδία το 67%, στην Ιταλία το 100%.... «και μόνο το ότι κάποιοι έδιναν στοιχεία για τα σουάπ ήταν θαύμα. Πιστεύω ότι πολλές χώρες δεν χρησιμοποιούσαν τα off-market swaps για “γκρι”, διαφορούμενα σκοπούς», δήλωσε ο Πίγκα στη γραπτή συνέντευξη που παραχώρησε στο «ΝΕΑ».

Παρά το γεγονός ότι τα συμβόλαια του 2001 με την Goldman Sachs δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, έγκυρες πηγές αναφέρουν ότι επρόκειτο για swap ονομαστικής αξίας 10 δισ. ευρώ, μέσω του οποίου θα αποκτούσαν χρέος ύψους 2,8 δισ. ευρώ. Από την πλευρά της αμερικανικής επενδυτικής τράπεζας η διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία κινούσε η γεννιμητική στη Νιγηρία και με σπουδές στον Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης Αντιγόνη Λουδιδάκη. «Μπορεί να μη μι-

λούσε πολύ καλά ελληνικά, η προφορά της ήταν παραξένη, αλλά φαινόταν πανέξυπνη», λέει άνθρωπος που την είχε συναντήσει. Σύμφωνα με πληροφορίες, η κ. Λουδιάδης ήταν γνωστή στους Έλληνες από τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Μάλιστα, λέγεται ότι σε προφορά για swap που είχε κάνει άλλη επενδυτική πράξη στα Έλλα-δά δύο-τρία χρόνια προτού συνανθθεί η συμφωνία με την Goldman Sachs, η κ. Λουδιάδης ρωτήθηκε τι πιστεύει και εκείνη απάντησε ότι «δεν συμφέρει, είναι σκανδαλώδης». Οστόσο η προφορά της ίδιας δεν διέφερε και πολύ: ενώ η χώρα μας προσπάθησε να καλύψει 2,8 δισ. ευρώ το 2001, δέκα χρόνια μετά η Eurostat μας ανάγκασε να εγγράψουμε στο χρέος πάνω από 5,1 δισ. ευρώ. «Η 11η Σεπτεμβρίου και η οικονομική συγχυρία μετά, με την πτώση των επιτοκίων, επηρέασαν πάρα πολύ τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης συμφωνίας», αναφέρουν άνθρωποι που γνωρίζουν το εν λόγω παρασκήνιο και της εξέλιξης.

Και οι Γερμανοί έβαλαν το δάχτυλο στο μέλι

ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΔΕΝ αναφέρθηκε ποτέ από επίσημα χείλη είναι η περίπτωση της Γερμανίας. Στα τέλη Φεβρουαρίου 2010 ο ευρωβουλευτής του Συνασπισμού Νίκος Χουντής υπέβαλε ερώτηση σχετικά με χώρες της ευρωζώνης που έχουν προχωρήσει σε συμφωνίες swap. Στην απάντησή του τον Μάιο του 2010 ο επίτροπος Οικονομικών Ολι Ρεν ανέφερε ότι άλλα μέλη όπως η Ιταλία, η Πολωνία και το Βέλγιο έχουν κάνει τέτοιες συναλλαγές για μικρό ποσό στο παρελθόν. Εννέα χρόνια μετά οι Γερμανοί ενημέρωσαν τις Αρχές ότι έχουν προχωρήσει στις απαραίτητες ρυθμίσεις για την καταγραφή των off-market swaps από τον Απρίλιο του 2010...

EUROSTAT

Εκλεισε τα μάτια στον τζόγο με τα
πολύπλοκα χρηματοοικονομικά προϊόντα

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ προβληματισμούς των ειδικών, από την αρχή της ιστορίας με τα swaps τη δεκαετία του 1990, ήταν αν οι διαχειριστές χρέους των κρατών νομιμοποιούνται να τζογάρουν με πολύπλοκα χρηματοοικονομικά προϊόντα όπως είναι τα off-market σουάπ, δεδομένης της παντελούς αδιαφάνειας που τα χαρακτηρίζει. Αν **και η Eurostat δεν τα απαγόρευε**, κάποιοι ήδη από το 2000 είχαν αρχίσει να κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου. Ένας από αυτούς ήταν και ο Πίγκα: ο ιταλός οικονομολόγος αποκάλυψε πριν από 12 χρόνια τις ευρωπαϊκές αρμόδιες τα στοιχεία μιας συναλλαγής που σαφώς παρέπεμπε σε μακιγιάρισμα χρέους από μεγάλη χώρα της ευρωζώνης, την οποία ο Πίγκα αρνείται ακόμα και σήμερα να κατονομάσει. Η αντίδραση που **δ**έχθηκε ο οικονομολόγος από τον ευρωκράτη ήταν ενδεικτική της απουσίας κανονισμών για τη χρήση περίπλοκων χρηματοοικονομικών προϊόντων από τις κυβερνήσεις. «Είναι μία χαρά... δεν θα

**Από το 2006 και μετά
οι έλεγχοι για τα swaps
έχουν αρχίσει να
γίνονται πιο αυστηροί**

φέρνουμε αντίρρηση», είχε πει ο **ευρωπαϊσμός αρμόδιος**. Όταν ο Πίγκα του εξήγησε το μεγάλο ρίσκο που παίρνουν οι κυβερνήσεις που χρησιμοποιούν τέτοια προτάγματα, ο αξιωματικός αναγνώρισε το πρόβλημα και δεν άφησε ότι «**προς το παρόν δεν θα απαγορεύουμε μία τέτοια συναλλαγή**». Ελάττωσι ώρα αργότερα αφού το σκέπτεται καλύτερα, ο ευρωπαίος αρμόδιος παραδέχθηκε στον Πίγκα ότι το πρόβλημα είναι πιο σοβαρό απ' ό,τι πίστευε αρχικά και ανέφερε πως δεν υπάρχει **απολύτως καμία ρύθμιση** που να αντιμετωπίζει το «μακροχρόνιο» του δημοσιονομικού χρέους μέσω swap. «Σήμερα, είναι η αλήθεια, η πόρτα παραμένει ανοικτή για τέτοιες συμφωνίες. Αξίζει να εξετασθούν αν το Εθνικό Σύστημα Λογαριασμών 95 θα πρέπει να έχει και μία πρόταση που να τις απαγορεύει», είχε πει ο **ευρωπαϊσμός αρμόδιος** το 2000. Επρέπε να περάσουν τελικά οκτώ χρόνια από τότε για να καλέσει η Eurostat τα ευρωπαϊκά κράτη να δηλώσουν αν έχουν πραγματοποιήσει τέτοιου είδους συμφωνίες και να υπάρξει κάποιο κανονιστικό πλαίσιο. Κάποιο από τα γεγονότα ό,τι ο Πίγκα είχε δημοσιεύσει από το 2001 το στοιχείο για τη χρήση swap από ευρωπαϊκές κυβερνήσεις...

Ο νυν διευθύνων σύμβουλος της Goldman Sachs Λόιντ Μπλανκφείν, ως επικεφαλής στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας της εταιρείας στο Λονδίνο, είχε εμπλακεί στις συζητήσεις για τα ελληνικά σουάπ

Όπως αποκαλύπτεται από τα αποτελέσματα των μεθοδολογικών επισκέψεων κλιμακίων της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας, από το 2006 και μετά οι έλεγχοι για τα swaps έχουν αρχίσει να γίνονται όλο και πιο αυστηροί. Πρώτα έγιναν συστάσεις στο Βέλγιο, μετά το 2007 ακολούθησαν διορθώσεις στη Φινλανδία και το 2008, επίσημα πλέον η Eurostat κλόδεο όλα τα ευρωπαϊκά κράτη να δηλώσουν τέτοιου είδους συναλλαγές καθώς και να συμμορφωθούν στον νέο κανονισμό εγ-

γραφής των εν λόγω στοιχείων. Ήδη υπάρχουν πληροφορίες ότι το Βέλγιο από το 1989 και η Ιταλία το 1996 είχαν προσφύγει σε συμφωνίες swap, ενώ στην αγορά καυλοπορούσων και φήμες για σειρά συμφωνιών της Πορτογαλίας στο διάστημα 1998-2003. Όπως φάνηκε, σχεδόν όλοι συμμορφώθηκαν, αν όχι άμεσα, κατά τη διάρκεια των επόμενων επισκέψεων. Όλοι τουλάχιστον όσοι τα δήλωσαν. Γιατί υπήρχαν και εκείνοι που δεν δήλωσαν τα σούπα, και μετά πιστάχκαν στα πράσα...

«Η Eurostat ενημερώθηκε λαθεμένα από τις ελληνικές Αρχές ότι δεν υπήρχαν περιπτώσεις off-market swap στο παρελθόν, σε σχετικό ερωτηματολόγιο που απεστάλη σε όλα τα κράτη-μέλη και με το οποίο ζητούνταν πληροφορίες για τα swaps. Το 2008 οι ελληνικές Αρχές έγραψαν στη Eurostat ότι “το κράτος δεν εμπλέκεται σε ομιών, swap συνάλλαγματος ούτε σε off-market swap”», έγραψε η έκθεση της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας μετά τις μεθοδολογικές επισκέψεις κλιμακίου στην Ελλάδα το 2010. Σημειώνεται ότι το ελληνικό swap με την Goldman Sachs που υπογρά-

φικε τον Ιούνιο του 2001 δέχτηκε τροποποιήσεις το 2002 όμως αφορά τον υπολογισμό των πληρωμών, χωρίς όμως να αλλάξει η διάρκεια του η οποία τότε οριζόταν έως το 2019. Το 2005, επί κυβέρνησης ΝΔ, η διάρκεια του παρατάθηκε έως το 2037. Στα συμπεράσματα τους οι ευρωπαίοι αξιωματούχοι αναφέρουν ότι στη συμφωνία εσκεμμένα χρησιμοποιήθηκε συλλαγματική ισοτιμία διαφορετική από την τιμή της αγοράς «με την πρόθεση να μειωθεί το οφειλόμενο χρέος».

Το έκρυψαν στο συρτάρι

Σε σχετικό ερωτηματολόγιο που απεστάλη σε όλα τα κράτη-μέλη και με το οποίο ζητούνταν πληροφορίες για τα swaps, οι ελληνικές Αρχές απάντησαν το 2008 λαθемеνα ότι «το κράτος δεν εμπλέκεται σε οφιών, swap συναλλαγμάτων, ούτε σε off-market swap»

Αύριο

Η Ελλάδα και τα μυστικά
swaps του Βελγίου
και της Ιταλίας

το φερίμα